

Säästä vanhan henki

Niitä on yhä jäljellä siellä täällä. Ne saattavat kyhnöttää vinossa ja tuntea itsessään jo lahoamisen oireita, mutta rakastavalla hoidolla voimme jatkaa niiden olemassaoloa ja jopa antaa niille uuden elämän.

Puhun nyt aktiiviuransa päättäneistä rakennusvanhuksista. Niistä jotka on tehty ihmiskäden työnä luonnonmateriaaleista. Ne syntyivät siihen aikaan kun rakennettiin yksinkertaisia ja tarkoituksenmukaisia asuintaloja, aittoja, saunoja ja varistorakennuksia. Ihminen rakensi ne ihmisille, kaupungeissa ja maalla. Ne ovat sekä materiaaleiltaan että käyttötavoiltaan orgaanisia; ne kasvoivat ja muuttuivat tarpeen mukaan. Niiden tyyli tuli tekijästä ja seudun rakennustavasta.

Ne suunniteltiin ympäröivän luonnon ja maaston ehdoilla, niitä varten ei tarvittu ihmistä suurempia koneita eikä ympäristöä mylläävää väkivaltaa. Valitettava totuus on, että koneet syövät sielua. Nykypäivän rakennusmateriaaleja muokkaava teollisuus käyttää sellaisia työmenetelmiä ja kemikaaleja, että vaikka raaka-aineet olisi saatu elävästä luonnosta (mistäpä muualta), niissä ei ole hengen pihaustakaan jäljellä siinä vaiheessa kun ne tulevat ulos hihnalta. Luonnon materiaalin elämänenergia tuhoutuu täysin.

Tällaisia eläviä rakennuksia on jäljellä todella vähän, joten jokainen niistä on kuin silmäterä, suurella tunteella hoivattava olento. Säästäkää niiden henki!

Kulttuuriympäristön vaaliminen on historiallisesti ja monessa muussakin mielessä erittäin tärkeä tehtävä, mutta vanhojen rakennusten henkinen ulottuvuus usein unohtuu. Kuitenkin jokainen niistä on yksilöllinen sielukas kokonaisuus. Niissä on materiaalin henki, työtapojen ja tekijän antama henki, asujen ja käyttäjien tuoma henki, ajan henki, sekä noiden ominaisuuksien kutsumana ja synnyttämänä myös monentyppisiä luonnonhenkiä.

Puumateriaali tuotiin metsästä ja työstettiin käsityökaluilla. Hirret, laudat ja päreet olivat koko ajan vuorovaikutuksessa ihmisen hengen kanssa. Rakentajien ja materiaalien energiantilat toimivat yhdessä. Rakennuksen käyttäjät antoivat siihen vuosikymmenten myötä oman henkensä. Tällaisessa ympäristössä viihtyvät myös haltiahenget, tontut.

Museorakennuksissa istuessa ja hiljentyessä voi tuntea miten voimakkaana niiden haltioiden olemus tulee lähelle. Kaikkien luonnonmateriaaleista rakennettujen, etenkin puisten rakennusten liepeillä ja sisätiloissa on yleensä merkillisen hyvä henki, mikä ei johdu pelkästään aitojen materiaalien puhtaudesta.

Mutta – kun tuollaisen rakennuspyhätön kerran menettää, ei uutta helpolla saa. Joten säästä niistä joka ikinen! Huonoon kuntoon päässeet ja vähäpätöiseltäkin tuntuvat hökkelit kannattaa palauttaa vanhoja keinoja käyttäen henkiinsä.

On olemassa suurenmoinen Rakennusperinteen ystävät -yhdistys, jonka julkaisuista ja kotisivuilta aitojen asioiden rakastajat saavat paljon arvokasta tietoa.

Ja kun rakennat uutta, tunnet jo varmaan kuinka iso ilo on käyttää henkeä säilyttäviä menetelmiä. Kyllä se tämänkin päivän normien mukaan on mahdollista. Voit saada kotiisi hyvät suojelijat.

Heikki Juutilainen

ULTRA 1/2013